

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ

Мірошніченко В. І.

доктор педагогічних наук, професор,

Національна академія Державної прикордонної служби України

імені Богдана Хмельницького,

м. Хмельницький, Україна, e-mail:mvi_2016@ukr.net

Людині властива творчість, яка в різні історичні епохи по-різному реалізується. Творчість є вищою формою людської діяльності. Для її розуміння важливим є з'ясування умов та причин виникнення та особливостей вияву на різних рівнях: особистісному й суспільному, а також взаємодії цих рівнів. Творчість на особистісному рівні можна розкрити за допомогою поняття «творчий потенціал». Одним із важливих завдань науки є вивчення закономірностей формування й розвитку цього феномену.

Феномен творчості є основою творчого потенціалу людини. Творити – означає створювати щось нове, відкривати об'єктивні суспільно важливі цінності. Створення об'єктивної цінності з її характерними властивостями керує творчою думкою, визначає специфіку творчого процесу. Творчість належить розглядати не як специфічне самостійне утворення, а як внутрішню істотну властивість діяльності загалом, яка використовує конкретні форми для свого вияву.

Місією суспільства є створення об'єктивних умов для формування й реалізації творчого потенціалу особистості, визначення його. Але саме особистість являє собою ту структурну одиницю суспільства, котра сприяє реалізації його завдань, функцій та цілей. Формування реальних людських можливостей відбувається на особистісному рівні. Це і є можливості суспільні. Здійснення переходу від суспільства до особистості, розглядаючи творчий потенціал, може здійснювати передбачення різного роду можливих виявів та взаємних зв'язків між ними.

З одного боку, наявність інтелектуального потенціалу свідчить про духовні можливості суспільства щодо перетворення, а творчий потенціал реально відображає прогресивні досягнення духовного та матеріального характеру. З другого – «особистість, яка реалізує свою родову, соціальну сутність у конкретній діяльнісно-поведінковій формі, розкриває свої можливості в певних якісних виявах особистісних потенціалів: трудовому, інтелектуально-пізнавальному, морально-естетичному тощо, які інтегруються в поняття «творчий потенціал особистості» [1].

Близькими за значенням поняттями є «духовний потенціал», «професійний потенціал» та «трудоий потенціал» особистості. Початковим і основоположним у процесі формування особистості є духовний потенціал.

Творчий потенціал особистості не зводиться лише до сукупності знань, умінь і навичок. Обов'язковою його частиною є ставлення до праці. Творчість у процесі праці не викликає, а передбачає раціональний підхід у різних сферах життєдіяльності людини.

Поняття «творчий потенціал» трактується як сукупність можливостей реалізації нових напрямків діяльності суб'єкта творчості. Структурно до творчого потенціалу належать можливості суб'єкта перед їхнім розвитком у творчі здібності, творчі здібності, внутрішні можливості, які активізують реалізацію творчих здібностей, характер впливу суб'єкта на предмет творчості. Стосовно конкретної людини можна дати визначення творчого потенціалу як інтегруючої властивості особистості, яка слугує характеристикою міри її потенціалу щодо постановки та вирішення нових завдань у сфері власної діяльності, котра за значенням є суспільною.

Найголовнішими умовами розвитку творчої діяльності особистості щодо формування творчого потенціалу та самореалізації, є самопізнання й самооцінка особистості. Вони є обов'язковою передумовою кожного акту цілепокладання, яке разом з подальшим здійсненням окреслених цілей життя стають вільними, коли особистість реалізує розбудову моделі бажаного

майбутнього та усвідомлено докладає максимум зусиль для втілення цієї моделі в життя.

Отже, творчий потенціал особистості створюють об'єктивним потенціалом, що сприяє формуванню творчих здібностей та внутрішньоособистісних можливостей, які мають вияв у різному ставленні до творчості. Взаємодіючи з якісними характеристиками в соціально-часовому аспекті ці можливості мають змогу щодо відтворення різних станів творчого потенціалу особистості. Поняття «творчий потенціал» є ключовим в усвідомленні особистості як певної цілісності. Воно є виразом взаємозв'язку та взаємообумовленості такої цілісності. Ступінь розвиненості творчого потенціалу значною мірою визначається залученням особистості до конкретної діяльності. Що ж до інтенсивності розвитку творчого потенціалу, то вона є прямо пропорційною пошуковому випереджувальному характеру діяльності та ступенем її творчого змісту. Особистість з розвиненим творчим потенціалом характеризується високим рівнем внутрішньої потреби в самореалізації та саморозвитку навіть за відсутністю зовнішніх причин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доній В. Психологія і педагогіка життєтворчості. Київ, 1996. 792 с.